

Ilóna), imaginea scenică poartă pecetea vetustului. Desigur că *Revizorul* este o partitură dificilă și că ridică probleme complicate unui colectiv cu un număr restrâns de actori. Dar tocmai de aceea s-ar fi cerut un efort sporit de căutare, menite să înfrângă incertitudinile, deprinderile teatrale învechite, mecanice, clișeele. În ceea ce privește *Căsătoria din interes*, deși e o reprezentație ce atinge, se pare, o cifră-record de public, ea se resimte de o certă pripă în construcție, de puținătatea elementelor de strălucire, virtuozitate, spontaneitate, pretinse de împletirea genurilor: proză, cîntec, dans. Și decorul e sărăcăcios, inexpresiv, oarecare (scenograf — Winterfeld Sándor).

Ni se pare o necesitate acută înlăturarea rutinei în montări și în joc. Aceasta nu poate fi realizată în lipsa unui director de scenă permanent, a unui regizor care să urmărească cu statornicie evoluția trupei, profesionalizarea ei. Dacă pînă

la rezolvarea acestei probleme, teatrul va fi nevoit să apeleze la regizori din afară, ar fi bine să fie căutați directori de scenă înrudiți între ei prin concepții și afinități stilistice, pentru ca astfel să poată contribui la închegarea colectivului și la o creștere coordonată a omogenității stilistice.

Incomplet, lipsit de actrițe pentru anumite genuri (cochete, ingenuce), de actori maturi și cu experiență artistică (prea des se recurge la actori tineri în roluri de bătrîni), colectivul are dificultăți serioase pînă la dobîndirea unui profil distinct.

Dacă nu putem trece cu ușurință peste neajunsuri artistice, nu putem fi neînțelegători nici față de dificultățile organizatorice cu care colectivul maghiar timișorean este nevoit să se războiască. Pînă la soluționarea acestora, e greu să sperăm la creații de valoare.

Valeria Ducea

Turda

UN EFORT DE REVITALIZARE

Mic și, din păcate, relativ izolat de fluxul viu al mișcării noastre teatrale, colectivul teatrului din Turda a trecut în ultimele stagii prin clipe destul de grele, neizbutind, în ciuda efortului său conștiincios, să părăsească o zonă de penumbră. Prezentul concentrează un număr de încercări mai energice de a ieși din impas; numit director, regizorul clujean Victor Tudor Popa caută căi și mij-

loace de a revitaliza echipa, de a o ajuta să-și reexamineze, cu toată exigența, cultura profesională, în sfîrșit — dar nu în ultimă instanță — de a crea în jurul instituției acel climat de interes, necesar pentru a-i stimula evoluția.

Unul din mijloacele folosite a fost pregătirea unui spectacol de poezie din opera a trei mari creatori români — Goga, Blaga și Arghezi. Organizat în jurul

Constantin Miron
în rolul
din „Hagi Tu-
dosc” de Barbu
Delavrancea

ideii „Trei poeți laudă darurile pământului românesc”, spectacolul urmărea o dificilă sinteză între vers, muzică, expresia coregrafică a ideii poetice și imaginea scenică (decor și proiecții de diapozitive). Experimentul conținea, pe drept cuvânt, o intenție „pedagogică”: lipsindu-l de punctele de sprijin ale conflictului, situației, replicii, scoțându-l din „armura” personajului, poezia îl obligă întotdeauna pe actor la un efort de aprofundare și concentrare, cerându-i să re Creeze pe scenă, cu singurele sale puteri, un întreg univers de gânduri și sentimente. Regia (Emeric Kraus) nu a fost însă destul de consecventă cu propriile sale criterii, aglomerând eclectic tot felul

de intenții care refuză să se îmbine. El a acceptat un decor simplist și vulgarizator (Rafael Gallin), în care apar portretele luminate ale poezilor, culorile naționale, coloana infinită (simbol de care se abuzează, în mod nepermis, într-o mulțime de prilejuri), diapozitive idilice, într-o revărsare de crengi înflorite, de peisaje încântătoare... Se adaugă muzică de George Enescu, balet în tradiționalele costume eterice... Toate acestea nu dezvoltă, pe alt plan, ideea poetică, ci o repetă numai, printr-o ilustrație tip carte poștală, care coboară temperatura intelectuală; se creează astfel atmosfera convențională a unor tablouri vivante din serbările școlare de altădată — atmo-

sferă pe care actorii, stind pe rînd pen-
tru a-și recita textele, n-o împrăștie, ci
dimpotrivă, o consolidează. Așa că, în
rezultatele sale, spectacolul este mai pu-
țin o modalitate de a înobilă mijloa-
cele actorilor, cît un test — foarte util,
de altfel, dacă va fi „cîtit“ cu luciditate
și competență — asupra posibilităților lor
actuale. Căci, dacă experiența scenică a
unora sau, dimpotrivă, intuiția altora, a
îndemnat citeodată spre rezervă și o
anume sobrietate, cel mai deseori au ieșit
la iveală rele deprinderi: emfaza decla-
matorie, patetismul forțat, artificialitatea.
Nu e mai puțin adevărat că opera poeților
aleși — dacă nu a lui Goga, în orice
caz cea a lui Blaga și Argezi — impu-
ne interpretelor un efort special de re-
ceptare și comunicare a timbrului spe-
cific și deci nu reprezintă materialul de
studiu potrivit pentru un început de
drum; chiar pentru o trupă avînd oare-
care experiență în materie, pătrunderea
în universul poeziei filozofice rămîne o
încercare dificilă. E drept că la Turda
s-a sperat că, selecționîndu-se mai ales
poezii închinată naturii, dificultatea va
fi ocolită; aceste poezii nu pot fi însă
desprinse de trunchiul creației căreia îi
aparțin; ele nu sînt altceva decît una din-
tre ferestrele pe care poeții le-au deschis
spre lume... A le trata lirizant, ca pe
niște „pasteluri“, este, desigur, soluția cea
mai la îndemînă, dar și cea mai puțin po-
trivită.

Spectacolul care a concentrat o bună
parte din eforturile acestei stagiuni este
Hagi Tudose de B. Șt. Delavrancea; el
deschide o proiectată serie de colaborări
cu un număr de regizori încercați, a că-
ror prezență în colectivul turdean nu este
văzută numai prin prisma montării res-
pective, ci este menită să contribuie sub-
stanțial la înprospătarea registrului de
unelte actoricești. Începutul l-a făcut ex-
perimentatul Val Murgur; spectacolul con-
dus de el a deșteptat în mod evident la
actori bucuria compoziției minuțioase,
le-a stimulat fantezia, le-a revelat posi-
bilități.

Hagi Tudose nu are aci tonul amar al
tragicomediei, ci se înfățișează ca o co-
medie de epocă desenată în pastă groasă,
evocînd rezonanța hohotitoare a pieselor
lui Alecsandri. Ceea ce se petrece cu
Hagi Tudose apare ca o farsă pe care
viața o joacă celor ce nu știu să tră-
iască... Furate de elanul caricaturii, silue-
tele „de fundal“ — familia Profirel, epi-
tropicii, Popa Roșca, Jenică Păunescu —
trec decis în planul întii, instalînd aici

o lume de vedelei; Gherghina Profirel cu
odrasla ei Fifica evocă ciudat de puter-
nic pe nemuritoarele Chirița și Luluța.
Destule scene au haz, un torent de ga-
guri se revarsă. De altfel, și disonanța
urmărită de scenografie (Elena Forțu)
între decorurile schematic siluetate și
costumele încărcate, după moda orienta-
lizantă a vremii, sugerează o viziune bla-
jin-caricaturală, de comedie dulce. Dacă
actorii ar fi știut să evite stridentele,
jucînd mai dezinvolt, mai liber, specta-
colul ar fi fost, pe latura aceasta, reali-
zat — deși intervertirea de planuri pe
care o propune rămîne discutabilă.

Rolul titular descoperă un actor cu
incontestabile aptitudini pentru compozi-
ția de caracter: Constantin Miron. „Ha-
giul“ său nu este numai zgîrcit, dar, în-
tr-un fel, și un mizantrop: el e departe
de oameni, despărțit de ei ca printr-un
perete de sticlă, pentru că nu-i înțelege
în omenștile lor nevoi de viață. De
aceea, îi privește cu o nedumerire scrî-
bită, mereu convins de dreptatea lui, um-
blînd pe de margini, încercînd să se izo-
leze. Foarte interesant gîndit, personajul
nu se realizează complet; uneori, el se
rătăcește literalmente în scenă, nu izbu-
tește să ocupe primul plan al atenției,
din pricina unei anumite nesigurante pro-
fesionale, a unei dicții defectuoase etc.
Se mai reține prezența Smarei Marcu
(Leana) — simplă, sensibilă, directă, cu
un anume umor.

Ceea ce se încearcă la Teatrul din
Turda va duce, desigur, în cîteva stagi-
uni de muncă îndirjită, la rezultate no-
tabile. Trebuie însă spus că, în actuala
ei componență, trupa nu este suficient de
puternică; a colabora, pentru unele spec-
tacole, cu Teatrul Național din Cluj
este o foarte bună soluție de mo-
ment. Teatrul are însă nevoie de o în-
fuzie de energie, de cîțiva actori tineri,
absolvenți ai Institutului. Circulă, de un
timp, părerea că aceștia nu vor să vină
la Turda; dacă lucrul este adevărat, el
se explică, desigur, și prin faptul că
teatrul n-a fost în măsură să le ofere
un climat de creație, perspectivele afir-
mării. Modelul micii echipe din Piatra-
Neamț, cu posibilități și obligații ase-
mănătoare, aflată tot într-un orașel in-
dustrial — și nu într-un important cen-
tru de cultură —, dar care atrage ca
un magnet, în fiecare an, vîrfurile tine-
rei generații, reușind să intereseze viu
publicul și să-și păstreze o faimă de
invidiat, reprezintă o sursă de sugestii
și de experiență pentru noua conducere
a teatrului turdean.